

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC80 (82)

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2013

YEARBOOK

2013

ГОДИНА 4

VOLUME IV

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2013
YEARBOOK
2013

ГОДИНА 4

VOLUME IV

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

За издавачот

проф. д-р Јованка Денкова

Издавачки совет

Проф. д-р Саша Митрев
Проф. д-р Блажо Боев
Проф. д-р Лилјана Колева Гудева
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Махмут Челик
Доц. д-р Ранко Младеноски
М-р Ристо Костуранов

Редакциски одбор

Проф. д-р Виолета Димова
Вонр. проф. Луси Караниколова
Доц. д-р Толе Белчев
Доц. д-р Билјана Ивановска
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Марија Леонтиќ
Доц. д-р Марија Кусевска
Доц. д-р Марија Кукубајска
Виш лектор м-р Снежана Кирова
М-р Весна Коцева

Главен уредник

Доц. д-р Билјана Ивановска

Одговорен уредник

Доц. д-р Нина Даскаловска

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)
Доц. д-р Марија Кукубајска
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров, Благој Михов

Печати

Печатница „2-ри Август“ - Штип
Тираж - 300 примероци

Редакција и администрација
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10А
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Editorial board

Prof. Sasa Mitrev, Ph.D.
Prof. Blazo Boev, Ph.D.
Prof. Liljana Koleva – Gudeva, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Mahmut Chelik, Ph.D.
Ass. Prof. Ranko Mladenovski, Ph.D.
Risto Kosturanov, M.Sc.

Editorial staff

Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Asoc. Prof. Lusi Karanikolova Ph.D.
Ass. Prof. Tole Belcev, Ph.D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Leontic, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Kusevska, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Kukubajska Ph.D.
Lecturer Snezana Kirova, M.A.
Vesna Koceva, M.A.

Managing editor

Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph.D.

Editor in chief

Ass. Prof. Nina Daskalovska, Ph.D.

Language editor

Danica Gavrilovska–Atanasovska
(Macedonian)
Ass. Prof. Marija Kukubajska, Ph.D.
(English)

Technical editor

Slave Dimitrov, Blagoj Mihov

Printing

„Vtori Avgust“ - Stip
Printing No 300

Address of editorial office

Goce Delcev University–Stip
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10A
PO box 201, 2000 Stip
R. of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENT

д-р Билјана Ивановска д-р Јаготка Стрезовска СИНТАКСИЧКАТА СТРУКТУРА НА ГЛАГОЛИТЕ СО ПРИЗНАКОТ „ЕМОЦИОНАЛНОСТ“ ВО ГЕРМАНСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК Бiljana Ivanovska, Ph.D. Jagotka Strezovska, Ph.D. THE SYNTACTIC STRUCTURE OF THE VERBS WITH THE FEATURE “EMOTIONALITY” IN THE CONTEMPORARY GERMAN AND MACEDONIAN LANGUAGE	7
д-р Билјана Ивановска д-р Нина Даскаловска ПРЕГЛЕД И КЛАСИФИКАЦИЈА НА ГЛАГОЛИТЕ ШТО ИСКАЖУВААТ ПСИХИЧКА СОСТОЈБА ВО ГЕРМАНСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК Бiljana Ivanovska, Ph.D. Nina Daskalovska, Ph.D. OVERVIEW AND CLASSIFICATION OF VERBS EXPRESSING PSYCHOLOGICAL STATE IN CONTEMPORARY GERMAN AND MACEDONIAN LANGUAGE	15
д-р Дејан Методијески Костадин Голаков КУРСЕВИТЕ ЗА СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ КАКО ФАКТОР ЗА ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА ТУРИСТИЧКАТА СЕЗОНА Dejan Metodijeski, Ph.D. Kostadin Golakov FOREIGN LANGUAGE COURSES AS A FACTOR FOR PROLONGATION OF THE TOURIST SEASON	23
м-р Ева Ѓорѓиевска КОНЦЕПТОТ НА НАРАТИВЕН ИДЕНТИТЕТ КАЈ ПОЛ РИКЕР И НЕГОВАТА ПРИМЕНЛИВОСТ НА ДЕЛОТО НА МАРСЕЛ ПРУСТ Eva Gjorgjievсka, M.A. THE CONCEPT OF NARRATIVE IDENTITY IN PAUL RICOEUR AND ITS APPLICABILITY ON MARCEL PROUST’S WORK	29
доц. д-р Фадил Хоџа СУЛТАНИ ПОЕТИ ОД 16 ВЕК И НИВНАТА ПОЕЗИЈА Fadil Hodza, PhD SULTANS POETS IN THE XVI CENTURY AND THEIR POETRY	39
Ивана Митева ПРИЧИНИ ЗА КОРИСТЕЊЕ ТЕХНОЛОГИЈА ВО НАСТАВАТА ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК Ivana Miteva REASONS FOR USING TECHNOLOGY IN THE ENGLISH LANGUAGE CLASSROOM	49

- м-р Јане Јованов**
ЛИНГВИСТИЧКИОТ РЕЛАТИВИЗАМ ПРЕКУ ПРЕГЛЕДОТ НА
ЕУФЕМИЗМИ И ПРИНЦИПИТЕ НА НОВОГОВОРОТ ВО „1984“
Jane Jovanov, M.A.
LINGUISTIC RELATIVISM THROUGH A REVIEW OF
EUPHEMISMS AND THE PRINCIPLES OF NEWSPEAK IN “1984” 55
- проф. д-р Блаже Китанов**
РАСКАЗИТЕ И ПАТОПИСИТЕ НА АЦО ШОПОВ
Ph.D Blaze Kitanov
STORIES AND TRAVELOGUE NOTES OF ACO SHOPOV 63
- д-р Ранко Младеноски**
ОДНОСОТ НА МАКЕДОНИСТИТЕ ОД 19 ВЕК
КОН АНТИЧКА МАКЕДОНИЈА
Ranko Mladenoski, Ph.D.
THE POSITION OF 19TH CENTURY
MACEDONIAN REFORMERS ON ANCIENT MACEDONIA 73
- д-р Марија Леонтиќ**
СЕМАНТИКАТА НА ТУРСКИОТ СУФИКС
-џи/-чи /-CI/ (-c1, -c1, -cu, -cū, -ç1, -ç1, -çu, -çü)
ВО ТУРСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК
Marija Leontic, Ph. D.
THE SEMANTICS OF THE TURKISH SUFFIX
-џи/-чи /-CI /(-c1,-c1,-cu,-cū,-ç1,-ç1,-çu,-çü)
IN THE TURKISH AND IN THE MACEDONIAN LANGUAGE 83
- д-р Луси Караниколова-Чочоровска**
ЗА ТРАДИЦИЈАТА И МЕНТАЛИТЕТОТ ВО РОМАНОТ
„ЗОНА ЗАМФИРОВА“ ОД СТЕВАН СРЕМАЦ
Lusi Karanikolova-Chochorovska, Phd
ON THE TRADITION AND MENTALITY IN THE NOVEL
„ZONA ZAMFIROVA“ BY STEVAN SREMAC 93
- доц. д-р Махмут Челик**
ЖИВОТНОТО ДЕЛО НА ШУКРИ РАМО (1918-1988)
Mahmut Celik, PhD
THE LIFEWORK OF THE WRITER SHUKRI RAMO 103
- м-р Марија Крстева**
ГЛОБАЛИЗАЦИЈАТА ДЕНЕС – ДАЛИ „ЛОКАЛНОТО“ Е НОВОТО „ГЛОБАЛНО“?
Marija Krteva, MA
IS THE “LOCAL” THE NEW “GLOBAL”? 109
- д-р Марија Кусевска**
СТЕКНУВАЊЕ ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА
Marija Kusevska, PhD
DEVELOPING PRAGMATIC COMPETENCE 113

м-р Марија Тодорова м-р Весна Коцева АНКЕТАТА КАКО МЕТОД ЗА НАУЧНО ИСТРАЖУВАЊЕ Marija Todorova, M.A. Vesna Koceva, M.A. SURVEY AS A SCIENTIFIC RESEARCH METHOD	121
Моника Ценова УПОТРЕБАТА НА КОНЦЕПТУАЛНАТА МЕТАФОРА КАКО ПРОМОТОР НА ВЕСТИ ВО НАСЛОВИТЕ НА МАКЕДОНСКИТЕ И АМЕРИКАНСКИТЕ ВЕСНИЦИ Monika Cenova THE USE OF CONCEPTUAL METAPHOR AS A NEWS STORY PROMOTER IN MACEDONIAN AND AMERICAN NEWSPAPER HEADLINES	131
м-р Надица Маркоска ЛЕКСИКАТА ВО ФУДБАЛОТ ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК Nadica Markoska, M.A. FOOTBALL LEXICON OF ITALIAN LANGUAGE	139
м-р Наталија Поп Зариева ФИКЦИЈА ИЛИ РЕАЛНОСТ: ПОПУЛАРНАТА КУЛТУРА НА 21 ВЕК И ПОСТМОДЕРНАТА ЛИТЕРАТУРА Natalija Pop Zarieva, M.A. FICTION OR REALITY: POPULAR CULTURE OF 21 st CENTURY AND POSTMODERN LITERATURE	149
д-р Нина Даскаловска д-р Билјана Ивановска РАЗВИВАЊЕ НА ВЕШТИНИТЕ НА ЧИТАЊЕ Nina Daskalovska, Ph.D. Biljana Ivanovska, Ph.D. DEVELOPING READING SKILLS	155
доц. д-р Марија Емилија Кукубајска Фросина Јованова ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНА СПОРЕДБА: АМЕРИКАНСКАТА БИТ КУЛТУРА СОЦИЈАЛНО АКТИВИРАНА ОД ПОСТМОДЕРНИЗМОТ Marija Emilija Kukubajska, PhD Frosina Jovanova INTERDISCIPLINARY COMPARISON: THE AMERICAN BEAT CULTURE SOCIAALLY ACTIVATED BY POST-MODERNISM	161
проф. д-р Виолета Димова Габриела Николовска ЕТИЧКИТЕ ВРЕДНОСТИ ВО БАЈКИТЕ ОД БРАЌАТА ГРИМ Violeta Dimova, Ph.D. Gabriela Nikolovska ETHICAL VALUES IN THE GRIMM BROTHERS' FAIRY TALES	173

- проф. д-р Димова Виолета**
Гордана Николовска
ВТОР СТРАНСКИ ЈАЗИК ВО СОВРЕМЕНОТО ОБРАЗОВАНИЕ – АСПЕКТИ И
УСЛОВИ ЗА НЕГОВО ИЗУЧУВАЊЕ
Ph.D. Dimova Violeta
Gordana Nikolovska
SECOND FOREIGN LANGUAGE IN CONTEMPORARY EDUCATION:
ASPECTS AND CONDITIONS FOR ITS ACQUISITION 179
- м-р Драгана Кузмановска**
м-р Биљана Петковска
Весна Ничева
УСПЕШЕН ТРАНСФЕР НА ПОГОВОРКИТЕ И
ПОСЛОВИЦИТЕ ОД ЕДЕН ВО ДРУГ ЈАЗИК
M.A. Dragana Kuzmanovska
M.A. Biljana Petkovska
Vesna Nicheva
SUCCESSFUL TRANSFER OF PROVERBS AND SAYINGS
FROM ONE LANGUAGE INTO ANOTHER 183
- м-р Јована Караникиќ**
ИМИЊАТА ОД СТРАНСКО ПОТЕКЛО КАКО КУЛТУРНИ РЕФЕРЕНЦИ ПРИ
ПРЕВОД НА КНИЖЕВНИ ТЕКСТОВИ
Jovana Karanikik, MA
THE NAMES OF FOREIGN ORIGIN AS CULTURAL REFERENCES IN THE
TRANSLATION OF LITERARY TEXTS 191
- м-р Снежана Кирова**
КАКОВ НАСТАВНИК ВСУШНОСТ САКАМЕ
Snezana Kirova
WHAT KIND OF A TEACHER DO WE ACTUALLY WANT 201
- м-р Татјана Уланска**
м-р Весна Коцева
ПРОФИЛОТ НА ИДНИОТ ПРЕВЕДУВАЧ И ТОЛКУВАЧ ВО ПРЕСРЕТ
НА ВЛЕЗОТ НА МАКЕДОНИЈА ВО ЕУ
Tatjana Ulanska, M.A.
Vesna Koceva, M.A.
THE PROFILE OF THE FUTURE TRANSLATOR AND INTERPRETER
IN THE ACCESSION PROCESS OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA
IN THE EUROPEAN UNION 207

Оригинален научен труд
Original research paper

ФИКЦИЈА ИЛИ РЕАЛНОСТ: ПОПУЛАРНАТА КУЛТУРА НА 21 БЕК И ПОСТМОДЕРНАТА ЛИТЕРАТУРА

м-р Наталија Поп Зариева

Апстракт

Ако главна карактеристика на модернизмот била способноста на човекот да ги разјасни работите без помошта од божествените закони, кој ги решава сите проблемите на човековото живеење преку науката, постмодернизмот, кој го заменил е само реакција на неуспехот на модернизмот, но не заменувајќи го со нешто подобро. Целата вистина во постмодернизмот станува субјективна и релативна. Не постојат апсолутни норми и вредности. Секој е допуштен да одлучува за себе и за она што е „добро или лошо“, „исправно и погрешно“. Поттикнат од процесот на глобализација и комерцијализација, постмодернизмот носи еден релативистички светоглед кој се рефлектира и во постмодерната литература. Се напуштаат сите традиционални норми во создавањето на литературните дела од изборот на главни ликови, до темата и начинот на одвивање на дејството кое честопати подразбира повеќеслојна нарација, фрагментираност, мешање на фактот со фикцијата, реалноста со фантазијата и необично комбинирање на литературни жанрови. Ликовите често изразуваат несигурност, релативизам и конфузност во врска со светот во кој живеат и неговата перцепција од индивидуата.

Клучни зборови: *модернизам, постмодернизам, релативизам, фикција, реалност, вистина, популарна култура.*

FICTION OR REALITY: POPULAR CULTURE OF 21st CENTURY AND POSTMODERN LITERATURE

Natalija Pop Zarieva, M.A.

Abstract

The aim of this paper is to outline Postmodernism in the culture and literature of the 21st century and its connection to the process of globalization. If the main characteristic of Modernism was the human ability to clarify things without the aid of divine revelation, to solve problems of human existence with the help of scientific laws, Postmodernism, which only substituted the previous trend, only represents a reaction to the failure of Modernism, not

bringing about anything better. In postmodernism the truth becomes subjective and relative. There are no absolute norms and values. Everyone is allowed to decide for themselves what is “good” and ‘bad”, ‘right’ or ‘wrong’. Even more emphasized by the process of globalization and commercialization, Postmodernism presents a relativistic worldview, inevitably reflected in Postmodern literature. All traditional forms and norms in the creation of a literary work are abandoned, beginning from the choice of the protagonists, to the theme and the presentation through multiple narration, fragmentation, merging of fact and fiction, reality and fantasy and uncommon merging of literary genres. The characters often express uncertainty, relativism and confusion with reference to the world they live in and its perception by the individual.

Key words: *Modernism, Postmodernism, relativism, fiction, reality, truth, popular culture.*

Вовед

Како модерната литература, постмодерната литература е дел од социокултурниот и историскиот развој и претставува посебен начин на прикажување на животот и културата. Таа ја претставува кризата на етничкиот, сексуалниот, социјалниот и културниот идентитет на човекот и борбата за негова легитимација во општеството.

Постмодернизмот е тренд кој систематски се развива во Америка во 60-тите години на минатиот век по Движењето за човекови права на Мартин Лутер Кинг, како и студентските протести во Европа и во Америка. Од една страна ова движење довело до демократизација во јавниот живот, образование и повеќе права за малцинствата во западните земји, додека пак источните и централноевропските земји дошле под влијание на тоталитаризмот од Советскиот Сојуз. Во САД африканските и домородните Американци, како и оние со азиско и шпанско потекло, и феминистите почнале да заземаат позиција во американската литература. Автори од различно културно потекло, особено од британските колонии, почнале да никнуваат, како Селман Ружди, В.С.Наипол, Надин Гордимер од Јужноафриканската Република, Патрик Вајт во австралиската литература и многу други. Во литературната теорија и критика, појавата на феминизмот и постколонијалните теории се посебно забележителни резултати од овој развој. Во исто време американската литература ја доловиле растечката свест за негативните ефекти од индустријализацијата и комерцијализацијата на јавниот живот кои воде кон еколошка криза и појава на консумирачко општество. Поетите како Ален Гинсберг, Џек Керуек, Вилијам Бeroуз и други се сврatile кон будизам, зен будизам и хиндуизам, во комбинација со земање дрога и алкохол, сметајќи ги

за подобра алтернатива од етичките норми на западното општество и христијанството.

Текст

Постмодернизмот не само што се манифестира во разликите на тематско ниво исто така во начинот на презентирање и разбирање на уметноста и нејзината форма. На уметноста почнало да се гледа како дел од реалноста и секојдневното искуство, па често била презентирана во јавноста како дел од некоја изведба. Бит поетите, на пример, често пишувале поеми за рецитирање на јавни места како стадиони, концертни сали и биле придружени со поп, џез и рок музичари како Боб Дилан и Ролинг стонси. Нивната поезија и проза користела неправилна, фрагментирана форма, како и блуз, џез и рок ритми.

Постмодернизмот како израз е присутен и во делата на сликарите и скулпторите, кои започнале да ги претставуваат своите дела надвор од традиционалните галерии во природа или урбаната околина, понекогаш не само сосема неуметнички предмети и теми, туку дури и живи или мртви тела на животни.

Постмодернатата литература е тесно поврзана со развојот на напредни информациски и комуникациски технологии, медиумите, како што се телевизијата, филмот, компјутерите, интернетот, мобилните телефони и други, кои освен што ја забрзаа комуникација доведоа до глобализација и појава на популарна култура и во исто време го променија и манипулираа човековиот светоглед. Реалноста, особено во популарните неуметнички филмови има тенденција да се прикаже како јасна, некомплицирани и често идеализирана, наспроти комплицираната и непредвидлива реалност во која живееме. Освен телевизијата и компјутерите и интернетот придонесува за масовното ширење на глобализацијата на популарни програми, сапунски опери, таканаречените „ситуациски комедии“ (хумористични драми со теми од секојдневието), популарната музика и други форми на популарна култура.

Во нашето доба на постмодернизам телевизијата уште позасилено има можност за манипулација на јавното мислење и светогледот на постмодернатата личност. Дури и една сериозна програма како пренос на вести, на пример, има навика да го бомбардира гледачот со серија од брзи неповрзани слики почнувајќи од вест за воени активности, до убиство, најновиот секс скандал, ново научно откритие до важна спортска случка. Давајќи им на овие случки ист третман, гледачот добива впечаток дека тие се од иста важност за луѓето. Ова е само еден пример како постмодернизмот преку процесот на глобализација ја искривува сликата на луѓето за вистинските вредности, што е важно, а што не, што е добро, а што не. Фактите кои се презентираат често може да бидат извадени

од контекст и другата страна на случувањето најчесто не и е достапна на масовната публика. Ова води кон значаен аспект на постмодерната култура и визијата за светот која постмодерната литература ја претставува и тематизира, односно манипулација преку преклопување на фактот и фикцијата, реалноста и фантазијата. Така постмодерната литература го поматува погледот на светот, чистата мисла и вистинскиот правец во животот.

Токму поради брзиот развој на технологијата, но и незапирливиот процес на глобализација, постмодерната култура е тесно поврзана со ширењето на популарната култура која меѓу другото ја опфаќа и популарната музика. Музичките телевизии како МТВ, на пример, претставува „најсовремен достиг“ на постмодернизмот презентирани преку медиум. Овој медиум ја претставува својата програма преку еден вид на „колаж“ од слики и имиџи, кои наликуваат на “stream of consciousness” техниката која ја вовел уште во почетокот на 20 век Џејмс Џојс, кои со својата провокативност и нејасност ги напаѓаат визуелните и аудитивните сетила, оставајќи ги гледачите со чувство на збрканост, фрагментираност и изгубеност. Кажано со зборовите на Chuck Smith, Jr. *The End of the World As We Know It*: „Постмодернизмот стана суштина на популарната култура - што значи нашите деца се изложени на тоа секој пат кога ќе го вклучат телевизорот, читаат школска книга или ги вртат списанијата” (р.66).

Почнувајќи со модернизмот, а забрзан од постмодернизмот е распадот на културата и литературата на два вида: „висока“ култура, која ги опфаќа театарот, класичната музика, сликањето, скулптурата, поезијата и од друга страна се помасовната „ниска“ култура, како сапунските опери, евтините новели, комерцијалната уметност, популарната музика. Естетските и уметничките критериуми за интерпретација на литературните дела и нивната вредност се редуцирани или пак сосема неважни во вреднувањето на делата, па така доаѓаме до ситуација кога сè што се рекламира и станува бестселер се чита и се смета дека треба да се чита, без масовната публика да биде свесна дали е добро и што е добро во врска со тоа дело. Верувањето на литературата на модернизмот во субјективното и дека човековиот разум и свест ја осознаваат и создаваат вистината, во литературата на постмодернизмот е заменето со нешто уште полошо - *релативизам*. Тој подразбира дека човекот не може да го разбере и објасни светот ниту на објективно, ниту субјективно, и не постои една општа, унифицирана визија за светот, не постои една вечна вистина. Постмодерниот ум одбива да признае една и единствена вистина: сè е релативно, а патот до вистина често води преку креативноста и интуицијата. Тоа подразбира дека вистинито за секој од нас е различна, она што на секој од нас му кажува внатрешната интуиција и креативноста. Значи не постојат општи граници што е добро, а што не, и науката која ја развиле мислителите од древни

времиња како Аристотел и Платон паѓаат во вода гледани низ очите на постмодерните писатели.

На ниво на текст овој релативизам и радикален плурализам се манифестира во претставување на ликови кои претходно во литературата биле маргинални или одметници, како проститутки, наркомани, хомосексуалци и други. Нив авторите започнуваат да ги претставуваат во позитивно светло и често преку наративни гласови кои се испреплетуваат и нудат повеќе визии на реалноста во исто време мешајќи повеќе литературни жанрови. Така едно уметничко дело може во себе да содржи и елементи на популарна литература од трилер, љубовна приказна, хорор, до порнографија, научна фантастика, митови, алузии на класични текстови, па дури и религиозни текстови. Реалистичното претставување на реалноста е често измешано со фиктивното, фантазијата, сонот, па дури и халуцинации, а читателот не се свесен која сфера каде завршува и каде започнува следната. Во овие дела честопати вистински историски личности се среќаваат со фиктивни ликови или ликови од различни историски периоди се среќаваат во фиктивна сегашност. Овие ликови и световите кои ги создаваат постмодерните автори се преплетуваат и така изразуваат чувство на несигурност, релативност и конфузност за светот во кој живееме. Така, на пример, романот “Naked Lunch” (1962) на Вилијам Бероу претставува еден зависник на начин на кој е тешко да се разликува реалноста, сонот, фантазиите и халуцинациите на главниот лик. Всушност, неговиот живот е метафора за општата човечка состојба во постмодерниот свет, која според авторот е хаотична, параноична и тешко разбирлива, исто како и романот.

Италијанскиот роман “The Name of the Rose” на Умберто Еко е уште едно постмодерно дело во кое централниот мотив е една библиотека, во која не само што се случува мистерија и се спроведува истрага, туку претставува и метафора за релативноста на историјата и релативноста на пишувањето на книгите изложени во библиотеката. Наспроти литературата на модернизмот која ја нагласува длабочината на делата, Постмодерната литература го нагласува непостоењето на длабочина и површноста. Според видувањето на Фредерик Џејмсон, постмодерната литература добива врвна формална карактеристика еден нов вид на еднодимензијалност, бездлабочинство и беззначајност. (Jameson 1975:60 in Woods 36).

Што се однесува до постмодерната драма, непристојноста, бесрамноста е една од честите теми и воедно метафора на културната состојба на хаотичниот свет. Забележително е и егзистенцијално чувство, како и интерес кон експериментирање со јазикот, со цел да се прикаже невозможноста јазикот да ја изрази вистината и да долови објективна и јасна слика за реалноста. Тој тренд започнува со драмите на Томас Бекет

како „Чекајќи го Годо“ и Театарот на апсурдот, кој зазема сериозен замав во поставувањето на драмите на многу драмски фестивали во нашата земја и воедно се смета за „модерно“, авангардно, единствено поради фактот што е неразбирливо и девијантно.

Заклучок

Во постмодерниот роман човекот е фатен заробен во сопствената визија за светот, во која е тешко да ја најде вистинската насока, објективноста и вистината. Тој е одделен од светот и од јазикот.

Она што постмодерната литература придонела за човековиот светоглед е: оптимизмот и надежта да бидат заменети со бесцелноста и безначајноста, конфузноста и хаотичноста. Со помошта на глобализацијата вредните литературни дела да бидат заменети со безвредни бестселери или литература која го води човечкиот морал до релативизам: сè е релативно, како и вистината. Што е за некој поединец морално и вистинито, не е и за друг. Вистината зависи од индивидуалното гледиште, поточно од креативноста и интуицијата. Човечкиот ум во постмодерната литература е хаотичен, ентропичен и параноичен, каков што според постмодернистите е и светот во кој живееме. Така постмодерниот читател губи врска со реалноста и станува дисориентиран, како ликовите во постмодерниот роман, или пак се бори во себе со егзистенцијални прашања за апсурдноста на животот. Иако зборот модерен/постмодерен асоцира на нешто ново, напредно, авангардно, тој секогаш не претставува нешто добро и вистинскиот правец како во животот така и во литературата.

Библиографија:

1. Beckett, Samuel, *Waiting for Godot*, Grove Press, NY, 2011
2. Burroughs S. William, *Naked Lunch* 1962, Grove Press, NY, 2009
3. Eco, Umberto, *The Name of the Rose*, Harcourt Brace and Company, Florida, 1994
4. Chuck Smith, Jr. *The End of the World...As We Know It: Clear Direction for Bold and Innovative Ministry in a Postmodern World*, Waterbrook Press, Colorado Springs, 2001
5. Jameson. Fredric, *Postmodernism, Or, the Cultural Logic of Late Capitalism*, Duke University Press, USA, 1991
6. Felluga, Dino. “General Introduction to Postmodernism.” Introductory Guide to Critical Theory <<http://www.purdue.edu/guidetotheory/postmodernism/modules/introduction.html>>
7. http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Postmodern_literature&oldid=528551189”